

Berget knådas

Vad händer när två jordyteplattor krokar?

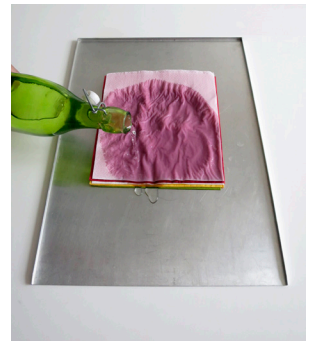
Du behöver:

- 5 servetter i olika färger
- ett glas vatten
- bricka

Det handlar om: jordytans plattor, plattkrock, bergveckning, omvandling av bergarter

Så här gör du:

1. Lägg servetter i olika färger ovanpå varandra i en hög på brickan.
2. Blöt servetterna så att de blir genomvåta.
3. Skjut ihop högen med de blöta servetterna till halva bredden. Hur ser det ut?

Av starka krafter i jordskorpan trycks berglager ihop och veckas. Gör en egen modell av hur det går till med hjälp av blöta servetter som skjuts ihop från var sitt håll.

När man skjuter ihop servetterna mot mitten bildas det flera små veck, för pappret måste ta vägen någonstans. De olika servetterna representerar olika berglager och blir en modell av vad som händer när två av jordens plattor glider emot varandra och så småningom krokar.

Bergskedjor bildas

Vid krocken kommer området mellan plattorna att tryckas ihop och bli smalare. För att berget ska få plats måste det veckas ihop. Det är genom bergveckning som de flesta av jordens bergskedjor bildats, till exempel Alperna, Klippiga bergen

och Himalaya. Efter veckningen höjer sig det ihopveckade området sakta och blir efter många miljoner år en hög bergskedja.

I vissa bergsområden, som till exempel Himalaya och Anderna, rör sig plattorna fortfarande mot varandra. Då kan det inträffa jordskalv. Det hände i Nepal 2015 då mer än 6000 människor dog.

Vid bergveckningen kommer berglager som från början var vågräta att bli mer eller mindre lutande. Det kan man se i bergväggar längs våra vägar och fjällkedjan.

Det är starka krafter som orsakar bergveckningen. Av trycket och värmen som uppstår vid veckningen förändras de ursprungliga bergarterna till metamorfa (omvandlade) bergarter.

Så har Sveriges näst vanligaste bergart gnejs bildats. Lera på havsbotten har blivit lerskiffer som sedan omvandlats och fått ett långgrandigt utseende.